Kuntien esitykset liiton toiminnan kehittämiseksi (18 kuntaa)

Aura	Auran kunta pitää Varsinais-Suomen liiton uutta strategiaa ja sen painopisteitä perusteltuina. Erityisesti elinvoiman, kilpailukyvyn, saavutettavuuden, osaamisen sekä turvallisuuden vahvistaminen tukevat koko maakunnan kehitystä. Talousarvio perustuu maakuntastrategiaan 2040+, jonka keskeisiä tavoitteita ovat kestävästi elinvoimainen, houkutteleva ja asukkaitaan palveleva Varsinais-Suomi. Varsinais-Suomen liiton tulee vahvistaa kuntarajat ylittävää elinkeinoyhteistyötä ja tunnistaa maakunnan yritysalueiden, investointien ja työvoiman muodostamat alueelliset kokonaisuudet. Auran kunta korostaa, että maakunnan kehittämistoimissa tulee huomioida tasapuolisesti myös Turun kaupunkiseudun kehyskunnat ja maaseutumaiset kunnat. Kasvun, yritystoiminnan ja asumisen edellytysten vahvistaminen edellyttää toimivia liikenne- ja tietoliikenneyhteyksiä koko maakunnan alueella. Kunta pitää tärkeänä, että Varsinais-Suomen liitto jatkaa vaikuttamistyötä erityisesti: • valtatie 9:n ja muiden maakunnan poikittaisten yhteyksien kehittämisessä, • lähijunaliikenteen pitkän aikavälin edistämisessä, • yritysalueiden ja elinkeinoelämän investointien edistämisessä, • maaseutu- ja kehyskuntien elinvoimasta, • koulutuksen ja osaavan työvoiman saatavuuden turvaamisessa, • Saaristomeren ja vesistöjen tilan parantamisessa sekä • kuntien elinvoimaa vahvistavien EU- ja kansallisten hankerahoitusten tehokkaassa hyödyntämisessä. Talousarvion osalta Auran kunta pitää myönteisenä, että Varsinais-Suomen liitto pyrkii sopeuttamaan toimintaansa siten, että jäsenkuntien maksuosuuksien kasvu pysyy maltillisena. Kuntatalouden edelleen kiristyessä uusien tehtävien ja hankkeiden rahoitustarpeet tulee arvioida huolellisesti, ja kustannusvaikutuksista on käytävä ennakoivasti vuoropuhelua jäsenkuntien kanssa. Auran kunta edellyttää myös, että kuntarahoitusosuuden määräytymisessä huomioitaisiin myös kunnan valtionosuudet, kun nykyinen laskutapa huomioi vain kunnan verotulot (tulo- ja yhteisöveron) ja asukasluvun tai rahoituspohja perustuisi pelkkään asukaslukuun. Turun lentoaseman kansainvälisten yhteyksien kehittämistä voidaan pitää koko maakunnan kilpailukyvyn kannalta tärkeänä tavoitteena. Mahdollisten lisärahoitusosuuksien osalta tulee kuitenkin varmistaa, että toiminnan vaikutukset, kustannusten jakautuminen sekä hyödyt eri kunnille ovat läpinäkyviä ja selkeästi osoitettavissa. On myös tärkeää tunnistaa, ettei markkinointiyhteistyökuvio ole ns. De minimis -tukea,

	jonka enimmäismäärä on 300 000 euroa yhdelle yritykselle, minkä tahansa kolmen vuoden jakson aikana (yleinen asetus EU 2023/2831). Auran kunta pitää tärkeänä, että Varsinais-Suomen liitto toimii jatkossakin aktiivisena kuntien edunvalvojana valtakunnallisessa päätöksenteossa ja vahvistaa koko maakunnan tasapainoista kehitystä.
Kaarina	Kaupunginhallitus päättää todeta lausuntonaan, että 1. se pitää tärkeänä, että talousarvioissa on varauduttu kansainvälisten lentoyhteyksien kehittämiseen liittyvään markkinointiyhteistyöhön. 2. kohonneita kustannuksia ei ole tarkoitus viedä kokonaan kuntien maksuosuuksiin, vaan hyödynnetään myös taseen ylijäämiä taloussuunnitelmakaudella alijäämäisillä talousarvioilla. 3. taloutta tulee tasapainottaa suunnitelmallisesti pidemmällä aikavälillä
Kemiönsaari	
Koski Tl.	Kosken Tl kunnanhallitus pitää Varsinais-Suomen liiton talousarviota 2027 ja taloussuunnitelmaa 2027–2029 pääosin perusteltuna. Kunnanhallitus kuitenkin katsoo, että Turun lentoaseman kansainvälisten lentoyhteyksien markkinointiyhteistyöhön liittyvä kuntien maksuosuuksien korotus edellyttää vielä tarkempaa vaikutusarviointia ja kustannus-hyötyanalyysiä ennen lopullista sitoutumista. Kunnanhallitus pitää tärkeänä, että jäsenkunnille esitetään ennen lopullista päätöksentekoa selkeät tavoitteet, mittarit, vastuut sekä arvio hankkeen vaikutuksista koko maakunnan elinvoimaan, saavutettavuuteen ja kuntien hyötyihin. Kosken Tl kunta korostaa, että maakunnan perustoiminnan rahoitus ei saa vaarantua markkinointiyhteistyön seurauksena.
Kustavi	Kustavin kunta ilmaisee liiton toiminnan kannalta yhdeksi kannatettavaksi toimenpiteeksi Turun lentoaseman toiminnan kehittämisen esittelytekstistä ilmenevin tavoin.
Laitila	
Lieto	
Loimaa	Kaupunginhallitus toteaa lausuntonaan, että Varsinais-Suomen liiton tulisi pyrkiä siihen, että kuntien maksuosuudet eivät nouse vuonna 2027, kuten ne eivät nousseet myöskään vuonna 2026.
Marttila	
Masku	Ei huomautettavaa
Mynämäki	Ei huomautettavaa
Naantali	Ei huomautettavaa
Nousiainen	Ei huomautettavaa
Oripää	Oripään kunta pitää Varsinais-Suomen liiton strategisia painotuksia ja talousarviossa esitettyjä tavoitteita pääosin perusteltuina. Erityisen tärkeinä kunta pitää maakunnan kilpailukyvyn vahvistamista, puhtaan siirtymän edistämistä, ruokaturvan ja huoltovarmuuden vahvistamista

	sekä kansainvälisen saavutettavuuden kehittämistä. Maakunnan kehittämisessä tulee kuitenkin huolehtia siitä, että kehitystyö tukee tasapainoisesti koko Varsinais-Suomea ja huomioi erikokoisten kuntien erilaiset vahvuudet. Oripään kunta korostaa maaseutumaisten kuntien merkitystä Varsinais-Suomen tulevaisuuden kasvun rakentajina. Maakunnan ruokaturva, huoltovarmuus, uusiutuvan energian tuotanto sekä monet puhtaan siirtymän investoinnit sijoittuvat pääosin kaupunkikeskusten ulkopuolelle. Tämän vuoksi maakunnallisessa edunvalvonnassa, kehittämisrahoituksen kohdentamisessa ja alueidenkäytön suunnittelussa tulee tunnistaa myös pienten kuntien kehittämispotentiaali ja investointimahdollisuudet. Oripään kunta pitää erittäin tärkeänä, että Varsinais-Suomen liitto jatkaa aktiivista työtä kiertotalouden, uusiutuvan energian ja puhtaan siirtymän hankkeiden edistämiseksi. Maakunnan tavoitteet energiaomavaraisuuden, ilmastokestävyyden, ravinteiden kierron sekä uuden yritystoiminnan osalta edellyttävät ennakoivaa edunvalvontaa, toimivaa kaavoitusyhteistyötä sekä kansallisten ja Euroopan unionin rahoitusmahdollisuuksien tehokasta hyödyntämistä. Oripäässä valmisteltavat kiertotalouteen, uusiutuvaan energiaan ja ravinteiden kiertoon liittyvät hankkeet tukevat osaltaan näitä koko maakunnalle tärkeitä tavoitteita. Oripään kunta tunnistaa Turun lentoaseman kansainvälisten yhteyksien merkityksen maakunnan kilpailukyvylle ja saavutettavuudelle. Samalla kunta korostaa, että saavutettavuutta tulee tarkastella kokonaisuutena. Kansainvälisten yhteyksien lisäksi tulee huolehtia maakunnan sisäisten liikenneverkkojen, elinkeinoelämän kuljetusyhteyksien sekä alueellisen saavutettavuuden kehittämisestä. Lentoliikenteen markkinointiyhteistyölle tulee asettaa selkeät tavoitteet ja sen vaikuttavuudesta tulee raportoida avoimesti jäsenkunnille. Lisäksi Oripään kunta pitää tärkeänä, että maakunnan turvallisuutta, resilienssiä ja huoltovarmuutta vahvistetaan kuntien, hyvinvointialueen, viranomaisten, järjestöjen ja asukkaiden yhteistyöllä. Paikallinen varautuminen, kyläturvallisuuden kehittäminen sekä yhteisöllinen turvallisuustyö ovat osa koko Varsinais-Suomen kriisinkestävyyttä ja toimintakykyä. Oripään kunta pitää Varsinais-Suomen liiton vuoden 2027 talousarviota ja vuosien 2028–2029 taloussuunnitelmaa kokonaisuutena perusteltuna ja katsoo, että edellä mainitut näkökohdat tulee huomioida maakunnan toiminnan ja edunvalvonnan jatkovalmistelussa
Paimio	Paimion kaupunki pitää Varsinais-Suomen liiton keskeisinä tehtävinä maakunnan elinvoiman vahvistamista, kuntien yhteistä edunvalvontaa sekä kasvua ja investointeja mahdollistavaa alueidenkäytön

	suunnittelua. Toiminnan painopisteiden tulee tuottaa jäsenkunnille konkreettista hyötyä ja vastata niiden taloudellisia mahdollisuuksia. **Talouden tehostaminen ja toiminnan vaikuttavuus** Paimion kaupunki pitää myönteisenä jäsenkuntien maksuosuuksien kokonaismäärän säilyttämistä ennallaan sekä kuntarahoitteisen toiminnan kulujen lievää alenemista vuonna 2026. Perusrahoituksen pitkään jatkunut vakaa taso ei kuitenkaan poista tarvetta arvioida liiton tehtäviä, toimintatapoja ja kustannusrakennetta. Jäsenkunnat joutuvat tekemään merkittäviä sopeutustoimia lakisääteisten palvelujensa turvaamiseksi. Samaa taloudellista kurinalaisuutta on edellytettävä niiden rahoittamilta yhteisöiltä. Paimion kaupunki esittää, että liitto laatii suunnitelmakaudelle konkreettiset tehostamistoimenpiteet, euromääräiset tavoitteet ja seurannan. Tarkastelun tulee kattaa muun muassa tehtävien priorisointi, henkilöstöresurssien kohdentaminen, ostopalvelut, toimitilat ja päällekkäisten toimintojen vähentäminen. Suunnitelmakaudella kasvavaa alijäämää ei tule hyväksyä pysyväksi toimintamalliksi. Aikaisempien vuosien ylijäämä tarjoaa liikkumavaraa, mutta sen käyttäminen ei korvaa rakenteellista tasapainottamista. Samalla on turvattava ulkopuolisella rahoituksella toteutettavan hanketoiminnan tarpeellinen maksuvalmius. Hankkeiden arvioinnissa tulee huomioida niiden tuottama hyöty, omarahoitus ja mahdolliset pysyvät kustannukset. **Saavutettavuus ja lentoliikenteen tukeminen** Paimion kaupunki suhtautuu myönteisesti Turun lentoaseman kansainvälisten lentoyhteyksien kehittämiseen ja tarkoituksenmukaiseen tukemiseen. Toimivat yhteydet palvelevat koko maakunnan yrityksiä, vientiä, investointeja ja matkailua. Paimiolle kansainvälinen saavutettavuus on tärkeää myös Paimion Parantolan matkailullisten mahdollisuuksien hyödyntämisessä. Mahdollisen tuen tavoitteet, rahoitusvastuut ja kesto tulee määritellä selkeästi. Tuloksia tulee seurata yhteyksien jatkuvuuden, käytön ja aluetaloudellisen hyödyn perusteella. Uusien panostusten rinnalla on arvioitava mahdollisuudet kohdentaa liiton nykyisiä määrärahoja uudelleen. **Kasvua mahdollistava edunvalvonta ja suunnittelu** Liiton edunvalvonnan tulee edistää sääntelyn selkeyttä, ennakoitavuutta ja sujuvia viranomaisprosesseja. Paimion kaupunki pitää tärkeänä, ettei maakunnassa omaehtoisesti aseteta lainsäädännön velvoitteita tiukempia vaatimuksia tai rajoituksia ilman selkeää, vaikutusarviointiin perustuvaa tarvetta. Periaatteen tulee näkyä myös liiton omassa kaavoituksessa, ohjelmissa ja ohjeistuksessa. Vapaaehtoiset tavoitteet ja lakisääteiset velvoitteet on

	erotettava selkeästi toisistaan. Uusia selvitys-, raportointi- tai muita vaatimuksia harkittaessa on arvioitava niiden kustannukset ja vaikutukset kuntiin, yrityksiin ja maanomistajiin. Maakuntakaavoituksen tulee sovittaa yhteen ympäristöarvot, elinkeinojen toimintaedellytykset ja kuntien kehittämistarpeet. Erityistä huomiota on kiinnitettävä investointien toteuttamiskelpoisuuteen, kuntien kaavoitusvaraan sekä maa- ja metsätalouden harjoittamisen edellytyksiin. Ratkaisujen elinvoima- ja talousvaikutukset on arvioitava riittävästi jo valmistelussa.
Parainen	
Pyhäranta	
Pöytyä	
Raisio	Raision kaupunki pitää Varsinais-Suomen liiton maakunnallista edunvalvonta-, aluekehittämis- ja suunnittelutyötä tärkeänä ja pitää talousarviossa esitettyjä toiminnallisia tavoitteita perusteltuina. Lisäksi Raision kaupunki toteaa, että kansainvälisen saavutettavuuden ja lentoyhteyksien kehittäminen on koko maakunnan kilpailukyvyn ja saavutettavuuden kannalta tärkeä tavoite.
Rusko	Ei huomautettavaa
Salo	Ei huomautettavaa
Sauvo	Ei huomautettavaa
Somero	Ei huomautettavaa
Taivassalo	Ei huomautettavaa
Turku	**Alustava talousarvio 2027 ja taloussuunnitelma 2027–2029** Varsinais-Suomen liiton taloussuunnittelussa kuntarahoitteinen toiminta ja ohjelma- ja hankerahoitteinen toiminta on erotettu selvästi toisistaan, mikä helpottaa talouden tarkastelua. Lausunnossamme kiinnitämme huomiota erityisesti kuntarahoitteiseen toimintaan. Vuonna 2027 kuntien maksuosuuksilla katettavan toiminnan kulujen ennustetaan olevan noin 4,5 miljoonaa euroa, vuonna 2028 4,7 miljoonaa euroa ja vuonna 2029 4,9 miljoonaa euroa. Vuoden 2027 alustavassa talousarviossa liiton tilikauden tuloksen ennustetaan olevan 130 462 euroa alijäämäinen, ja alijäämä on määrä kattaa aiempien tilikausien ylijäämillä, joita on kertynyt noin 2,2 miljoonaa euroa. Myös vuosina 2028 ja 2029 toiminnan oletetaan jatkuvan alijäämäisenä (2028: -191 312 €; 2029: -260 012 €). Turun kaupunki pitää valittua toimintalinjaa oikeana ja korostaa, että kertynyttä ylijäämää tulee käyttää liiton toimintaan. Liiton ylijäämätilillä tulisi pitää vain hanketoiminnan kannalta välttämätöntä rahoituspuskuria. Lausunnon pohjana olevan aineisto ei anna mahdollisuutta arvioida olisiko kertynyttä ylijäämää mahdollista purkaa tulevina vuosina ehdotettua nopeammin eikä aineistossa myöskään esitetä arviota välttämättömän puskurin vähimmäiskoosta.

	Turun kaupunki pyytää maakuntahallitusta arvioimaan, olisiko alijäämätasoja mahdollista kasvattaa ehdotetusta, mikä puolestaan pienentäisi vastaavasti tarvittavan kuntarahoituksen määrää. Tällaista tarkastelua on tehtävä myös tulevina vuosina, jos suunnittelukauteen liittyvät, aineistossa ansiokkaasti kuvatut epävarmuustekijät johtavat esimerkiksi muutoksiin maakuntaliittojen tehtävissä. Turun kaupunki pitää positiivisena, että jäsenkuntien maksuosuuksia ei ole suunnitelmakaudella tarkoitus ainakaan merkittävästi kasvattaa. Kiinnitämme kuitenkin huomiota kuntien maksuosuuksien määräytymistapaan ja ehdotamme selvitettäväksi siirtymistä asukaslukuperustaisiin maksuosuuksiin. Tällainen järjestelmä olisi yksinkertaisempi ja ennustettavampi. Turun kaupunki on liiton kuntarahoitteisen toiminnan ylivoimaisesti suurin rahoittaja ja maksaa nykymallissa väestöosuuttaan isomman osuuden liiton toiminnasta. Näkemyksemme mukaan Turun lentoaseman markkinointiyhteistyötä kansainvälisten reittien kehittämiseksi tulee tarkastella esitetyllä tavalla liiton perustoiminnasta erillisenä toimintona, joka kuitenkin rahoitetaan samoin perustein kuin liiton muu kuntarahoitteinen toiminta. Lentoasema palvelee koko maakunnan elinvoimaa, saavutettavuutta sekä liike- ja vapaa-ajan matkustamista. On luontevaa, että kuntayhtymää käytetään rakenteena, jonka kautta taloudellista vastuuta maakunnan menestyksestä jaetaan. Yksittäisenä liiton kuntarahoitteiseen toimintaan sisältyvänä palveluostona haluamme nostaa Turun ja Varsinais-Suomen Eurooppa-toimiston, jonka toiminnan ylläpitämiseen liitto on viime vuosina osallistunut 70 000 euron vuosittaisella maksuosuudella. Kulujen noustessa aineistossakin esitetyllä tavalla, liiton maksuosuudesta on tarpeellista neuvotella vuonna 2027. Eurooppa-toimiston nykyinen vuokrasopimus päättyy kesällä 2027, mikä tarjoaa mahdollisuuden järkeistää toimiston kiinteitä kuluja ja myös neuvotella sisällöllisesti liiton palvelutarpeesta ja EU-vaikuttamisen painopisteistä tulevalla monivuotisella rahoituskehyskaudella. Asiaa tulisi käsitellä Eurooppa-toimiston ohjausryhmässä. **Toiminnan kehittäminen** Turun kaupunki kiittää Varsinais-Suomen liittoa hyvästä ja tiivistä yhteistyöstä kuluvana vuonna, ja toivoo sen jatkuvan myös tulevaisuudessa. Turun näkökulmasta liiton tärkein rooli on toimia maakunnan yhteisten tahtotilojen argumentoijana ja edistäjänä. Varsinais-Suomen ja erityisesti Turun seudun väkiluku kasvaa, ja yhteinen intressimme on tehdä näkyväksi kasvumaakunnan kehittämistarpeet, kuten raide-, tie- ja lentoyhteyksien parantaminen, riittävä TKI-rahoituksen taso, korkeakoulujen aloituspaikkojen kohdentuminen, sähkönsiirron kapasiteetin kasvattaminen ja muu teollisten investointien edellytysten vahvistaminen. Yhteinen erityistehtävämme on Saaristomeren

	ekologisen tilan parantaminen ja saariston potentiaalin kestävä hyödyntäminen. Samaan aikaan on tunnustettava, että Suomen kuntakenttä eriytyy voimakkaasti, ja tämä näkyy myös Varsinais-Suomessa. Turun näkökulmasta tämä tarkoittaa seudullisen yhteistyön ja suurten kaupunkien välisen yhteistyön vahvistumista, sekä pyrkimystä suoraan kaupunkien ja valtion väliseen strategiseen vuoropuheluun lainsäädäntöön, aluekehitykseen ja EU-rahoitukseen liittyvissä kysymyksissä. Seudullisen yhteistyön vahvistuessa tulee myös tarkastella maakunnallisen ja seudullisen kehittämistyön vastuunjakoa. Esimerkiksi Turun kaupunkiseudulla liikennejärjestelmäsuunnittelu on maakuntaliiton vastuulla, mutta siihen kiinteästi liittyvää kaupunkiseutusuunnittelua ja lähijunaliikenteen kehittämistä toteutetaan kuntien yhteistyönä, pitkälti Turun kaupungin organisaatiossa. Toisiinsa kytkeytyvien tehtävien hajautuminen eri organisaatioihin voi vaikeuttaa niiden yhteensovittamista eikä välttämättä aina ole kovin resurssitehokasta. Turun kaupunki on asettanut itselleen kunnianhimoiset ilmasto- ja ympäristötavoitteet. Valonia on tässä työssä Turulle arvokas asiantuntija- ja kumppaniorganisaatio. Jatkossa haluamme entisestään vahvistaa koordinaatiota ja tiedonvaihtoa maakunnan keskeisten hanketoimijoiden välillä. Erityisesti kilpailtua EU-rahoitusta tulee todennäköisesti olevan tulevaisuudessa tarjolla nykyistä enemmän. Uusien mahdollisuuksien hyödyntämiseksi tarvitaan järjestäytynyttä hanke-ekosysteemiä ja tiivistyvää yhteistyötä. Valonialla ja Varsinais-Suomen liitolla voisi olla nykyistä suurempi rooli erityisesti pienempien kuntien ulkoisen rahoituksen hyödyntämisen kyvykkyyksien vahvistamisessa. Turun kaupungin tavoitteena on kehittää tietopohjaista päätöksentekoa. Turku on tehnyt aktiivista ja monipuolista yhteistyötä Varsinais-Suomen liiton ylläpitämän Lounaistiedon kanssa strategisen aluetta palvelevan data- ja tietoperustan kehittämisessä. Turku on hankkinut Lounaistiedon kanssa yhteiseen käyttöön aluetta palvelevaa dataa ja kehittänyt uusia koko aluetta palvelevia tietotuotteita. Haluamme edelleen syventää yhteistyötä Varsinais-Suomen liiton tietopalveluiden kanssa tiedolla johtamisessa ja etenkin tiedon hyödyntämisessä.
Uusikaupunki	
Vehmaa	

9.11.2026 sr